

levet under Forhold, hvor det var kummerligt nok med Dybyggelsen, og hvor der i Grunden ikke blev talt til Bæffelse, men jeg troer dog, — og deri ville vistnok en heel Deel Mænd her i Salen give mig Ret — at der i denne Henseende er skeet et stort Fremskridt til det Bedre, og dette mener jeg skyldes gamle Grundtvig og de mange christelige, grundtvigianfke Præster, der sidde rundt omkring i Landet; jeg taler naturligtvis ikke her om de Præster, der fare omkring til Folkemøder og prædike Skandinavismen, som var det en Ake Troesartikel, og heller ikke om dem, der kun ville være Sjælesørgere for den lille Flok. Naar man har sagt, at man ikke vilde sætte en Præmie paa Speculationen og ikke vilde tillade, at Nogen satte sig ned og drev Sjælesørgeriet som privilegeret Næringsvei, saa mener jeg, at den Frygt, der er udtalt herfor ikke er saa stor. Jeg troer nemlig, at naar en Mand kun har bestemt sig for den geistlige Stand ene og alene for at slippe for sin Børnepligt, kan det nok hende, at han, naar han først faaer begyndt paa Theologien og ikke er ledet af andre Hensyn end denne Fordeel, kommer til at ombytte den formodede Prædikestol med Bajonetten. Man har endelig sagt her i denne Sal — det er ikke sagt i denne Session, men jeg har oftere hørt det udtale — at det vilde være særdeles priseligt, om vi just i denne Sag kom til at gaae foran alle andre Nationer, men det kan jeg ikke indsee. Vi ere ganske vist i mange Ting gaaede frem for mange andre Nationer, maaskee for de fleste; vi have maaskee den frieste Forfatning i Euroopa, og vi have brugt den med stor Moderation til Udvikling af alle gode Kræfter i Landet. Jeg synes, at det allerede er overordentlig meget, at vi heri ere gaaede foran, lader os ikke gaae foran i Noget, som det idetmindste forekommer mig let kunde kaste et feil Skin over os. Jeg kommer derved til at tænke paa, hvad det ærede Medlem for Aalborg Amts 1ste Valgfreds (Zahle) har sagt, at i Virkeligheden betyder det Hele overordentlig lidt, at det kun er et Skin, vi sægte for, men dette Skin skulle vi ikke være med at vedligeholde, og der vil nok i sin Tid, hvis En eller Anden føler sin Samvittighed

berørt, være Midler til at lette den. Jeg troer nu ikke, at det er et Skin, jeg troer, det er en Virkelighed. Jeg burde vel kjende de Midler, der ville være til at lette denne Samvittighed, men jeg kjender dem ikke. Jeg veed ikke, hvorledes det, naar det først eengang var vedtaget, at Geistligheden skal bære Baaben og være Børnepligten underkastet, skulde være muligt at finde paa Midler til at undgaae dette. Jeg har nok hørt Tale om, at der er Nogle, der mene, at der senere kunde udgaae en Lov, som kunde give nye indskrænkende Bestemmelser, men dette vil neppe gaae saa let. Ret, er det først eengang vedtaget her, at Geistligheden er Børnepligten underkastet, er dette først slaet fast, saa troer jeg ikke, at nogen Minister vil kunne indbringe en Lov, hvorved det atter blev forandret. Jeg kan heller ikke see nogen Betyggelse for de Geistlige i, hvad et andet æret Medlem har sagt, at de ved at studere og leve her i Kjøbenhavn ville komme til at lide af Densvaghed, eller at Bylusten vil gjøre dem svægelige, desfra kan jeg ikke hente nogen Trost for de Geistlige med Hensyn til Undtagelser. Den ærede Justitsminister har sagt, at han ikke i denne Sag vil fire, og det er jo ogsaa Noget, han ikke har Ord for. Jeg troer dog, at han ved dette Lovforslag har firet noget. Jeg skal ikke kunne bedømme, hvorvidt det har været nødvendigt; Ministeriet maa vel have antaget, at det var den eneste Maade, hvorpaa det kunde faae Børnepligtsloven sat igjennem. Kan der nu ved dette Forslag opnaaes et Compromis, anseer jeg det for saa vigtigt, at Loven gaaer igjennem, at jeg ikke skal lægge nogen Hindring i Beten derfor, og jeg skal da benytte mig af min Ret, som jeg forresten kun undtagelsesviis agter at gjøre Brug af, til ikke at stemme.

Justitsministeren: Sdet jeg skal tillade mig at anbefale det høie Thing at stemme for Lovudkastet, som det foreligger fra Regjeringens Side med Hensyn til det heromhandlede Spørgsmaal om de Geistliges Stilling, skal jeg ikke følge den ærede sidste Talers Exempel og paany gjenoptage Debatten om det